

Udvalget har redegjort for retspraksis vedrørende de nævnte bestemmelser i retsplejeloven, jf. betænkningen side 171-173. På baggrund heraf konkluderer udvalget, at domstolene ikke har villet fortolke kildebeskyttelsesreglerne udvidende, og at kildebeskyttelsen således kun omfatter kildens identitet og kun gælder, når artiklen, udtalelserne m.v. er blevet offentliggjort.

8.2. Lovforslagets indhold.

Udvalget finder, at vurderingen af kildebeskyttelsesreglerne må tage udgangspunkt i, at reglerne er indført for at styrke den enkelte borgers muligheder for at bruge ytringsfriheden, ikke for at tage hensyn til redaktører og redaktionelle medarbejdere m.v. Kildebeskyttelsesreglerne skal navnlig sikre et sådant fortrolighedsforhold mellem kilder og journalist, at kilderne ikke »tørre ud«. Udvalget bemærker, at dette i givet fald ville være til alvorlig skade for ytrings- og informationsfriheden.

Udvalget foreslår på denne baggrund, at tidspunktet for, hvornår kildebeskyttelsen indtræder, bliver rykket frem til det tidspunkt, hvor journalisten modtager oplysninger eller materiale fra kilden. Udvalget anfører, at det fra kildens synspunkt er uden betydning, hvornår offentliggørelsen sker. Kilden har ikke indflydelse på dette, og ofte vil kilden ikke vide, om eller hvornår oplysningerne eller materialet bliver offentliggjort.

Udvalget har herudover overvejet, hvor vidtgående kildebeskyttelsesreglerne i retsplejelovens §§ 172, 299 og 827 bør være med hensyn til at sikre, at kildens identitet ikke kommer frem. På den ene side er der en samfundsmæssig interesse i, at civile sager kan behandles, at forbrydelser kan opklares, og at straffesager kan gennemføres. På den anden side er der en samfundsmæssig interesse i at sikre informations- og ytringsfriheden bedst muligt.

Udvalget finder, at bestemmelserne i retsplejelovens § 172, stk. 5 og 6, i alle tilfælde bør opretholdes. Efter disse bestemmelser kan retten i visse sager om grovere forbrydelser og brud på en tavshedspligt pålægge journalister m.v. at afgive vidneforklaring, selv om de derved kommer til at afsløre en kilde, jf. ovenfor under pkt. 8.1.

Efter udvalgets opfattelse er der behov for, at kildebeskyttelsesreglerne suppleres med en regel om politiets såkaldte tilfældighedsfund under efterforskning - det gælder navnlig i forbindelse med ransagning og beslaglæggelse hos redaktører og redaktionelle medarbejdere samt tvungen fremlæggelse af dokumenter m.v. (edition). En sådan regel bør efter udvalgets opfattelse sikre, at oplysninger om en kildes identitet,

som politiet har fundet tilfældigt, kun bruges i efterforskningen og ikke som bevis i retten, medmindre retsplejelovens § 172, stk. 5 eller 6, finder anvendelse, jf. ovenfor.

Efter afgivelsen af betænkningen er der ved lov nr. 411 af 10. juni 1997 gennemført regler om tilfældighedsfund i forbindelse med ransagning og indgreb i meddelelseshemmeligheden. Disse regler findes nu i retsplejelovens § 800.

Justitsministeren har endvidere genfremsat lovforslaget fra sidste folketingssamling om ændring af retsplejelovens regler om bl.a. tilfældighedsfund i forbindelse med beslaglæggelse (L 41, fremsat den 8. oktober 1998). Lovforslaget bygger bl.a. på Strafferetsplejerådets betænkning nr. 1223/1991 om beslaglæggelse og edition under efterforskning.

Udvalgets flertal (8 medlemmer) finder, at der i øvrigt ikke er afgørende grunde til at beskytte kilder i videre omfang end i dag, hvor journalister m.v. alene er fritaget for at give sådanne oplysninger, som med sikkerhed eller stor sandsynlighed vil afsløre kildens identitet. Flertallet finder, at der i andre tilfælde bør lægges større vægt på den samfundsmæssige interesse i, at kildebeskyttelsen ikke hindrer opklaringen og retsforfølgningen af forbrydelser, og i, at offentlige anliggender af betydelig interesse bliver afdækket samt, at civile sager - f.eks. om erstatningskrav - kan gennemføres.

Et mindretal (6 medlemmer) finder, at en fuldt tilfredsstillende kildebeskyttelse må omfatte alle oplysninger, materiale m.v., som indebærer en risiko for, at kildens identitet afsløres. Efter mindretallets opfattelse bør kildens krav på beskyttelse veje tungest i alle tilfælde, hvor der er en risiko for, at kildens identitet kommer frem.

Mindretallet finder, at journalisters vidnefritagelse m.v. desuden bør omfatte alle den pågældende journalists iagttagelser i forbindelse med arbejdet samt andet researchmateriale, som journalisten har modtaget eller skaffet sig i forbindelse med arbejdet, og som ikke er offentligt tilgængeligt. Mindretallet anfører, at den nuværende retstilstand giver usikkerhed om, hvor langt journalisters vidnefritagelse rækker, og at dette medfører, at mulige kilder til artikler eller indslag ikke effektivt kan beskyttes mod repræssalier.

Det ovenfor nævnte flertal i udvalget anfører, at man ikke finder, at der er noget grundlag for at beskytte journalisters iagttagelser og researchmateriale, når der ikke er risiko for at afsløre kildens identitet. Journalister m.v. bør som hidtil alene være fritaget for at give oplysninger herom, hvis en kildes identitet der-